

פצ'רסקי, אלכסנדר (סאשא)

(נולד ב-1909)

(Alexandr Pechersky). מנהיג ההתקוממות בסוביבור. פ' נולד בעיר קרמנצ'וג (Kremenchug) שבאוקראינה ובילדותו עבר לעיר רוסטוב (Rostov) על נהר דון. הוא סיים בית-ספר למוסיקה, היה מנהל-חשבונות, ופעל בחוגים לדרמה ומוסיקה. פ' שירת בצבא האדום בדרגת סג"מ, ועם התקפת הגרמנים על ברית-המועצות גוייס ונשלח לחזית. בספטמבר 1941 הועלה לדרגת סגן. באוקטובר 1941 נפל בשבי הגרמנים בחזית ויאזמה (Viazma), חלה בטיפוס אך הצליח להסתיר את מחלתו ולהתייבב למיפקדים, אחרת היו הגרמנים יורים בו, כפי שנהגו בכל השבויים הסובייטים החולים. במאי 1942 ברח עם ארבעה שבויים אחרים, אך כולם נתפסו. למזלם לא הוצאו להורג, בהתאם לנוהלי הגרמנים, אלא נשלחו למחנה עונשין בבוריסוב (Borisov). שם הפשיטו את בגדיהם וגילו שפ' יהודי, דבר שעד אז הצליח להסתיר. ב-20 באוגוסט 1942 נשלח פ' למחנה ס"ס ברחוב שרוקה (Sheroka) בעיר מינסק, שבו הוחזקו כ-100 שבויי מלחמה יהודים מהצבא האדום, ועוד כמה מאות יהודים מגטו מינסק, והוא שהה שם יותר משנה.

ב-18 בספטמבר 1943 בעת חיסול גטו מינסק, נשלח פ' עם עוד כ-2,000 יהודים מהגטו ומהמחנה ברחוב שרוקה, למחנה ההשמדה סוביבור, והגיעו לשם ב-23 בספטמבר. בהגיעם למחנה נבחר פ' עם עוד 80 שבויי מלחמה יהודים לעסוק בעבודות בנייה במחנה. שאר אנשי המשלוח נשלחו לתאי הגזים ונרצחו.

ימים אחדים אחרי בואו לסוביבור התקשרו עמו אנשי מחתרת במחנה, ופ', בהיותו קצין, קיבל עליו לפקד על המחתרת ולהנהיג את המרד. בשלושת השבועות ששהה במחנה אירגן מחדש את המחתרת במקום, הפך את שבויי המלחמה לגרעין המרכזי הלוחם שלה והכין את תוכנית המרד. ב-14 באוקטובר 1943 הנהיג פ' את המרד במחנה ופיקד עליו, על הריגת אנשי הס"ס בו ועל בריחת ההמונים מהמחנה. אחרי הבריחה הצליחו פ' עם קבוצת שבויי מלחמה לחצות את הנהר בוג וב-22 באוקטובר נפגש עם פרטיזנים סובייטים באיזור העיר ברסט (Brest). פ' לחם בשורות הפרטיזנים, ובקיץ 1944 חברו עם הצבא הסובייטי שהגיע לאיזור. הוא המשיך להילחם בשורות הצבא הסובייטי ובאוגוסט 1944 נפצע קשה וארבעה חודשים היה מאושפז בבית-חולים. אחרי שהחלים שוחרר פ' מהצבא וחזר לעירו רוסטוב, ושם הוא חי עד היום (1987). באביב 1963 היה פ' העד הראשי במשפטים של 11 אוקראינים, שהיו שומרים במחנה סוביבור, שנערך בקייב. סיפורו של המרד פורסם במלחמות הגטאות (ראה ביבליוגרפיה).